

FOLIUM CLASSICUM

**Nro 80
21.9.2011**



Tässä numerossa:

Puheenjohtajan tervehdys	Olli Salomies	3
Europaeum Classics Colloquium	”	4
Keväällä 2011 palkitut ylioppilaat	Toim. Laura Buchholz	4
Uutta kirjallisuutta	”	5
Kevään 2011 tapahtumia	”	6

FOLIUM CLASSICUM, Klassillis-filologisen yhdistyksen jäsenlehti, ilmestyy kaksi kertaa vuodessa lukukausien alussa niin painetussa muodossa kuin sähköisesti yhdistyksen kotisivuillakin. Päätoimittaja: prof. Olli Salomies; toimitussihteeri: FM Laura Buchholz.

KLASSILLIS-FILOLOGINEN YHDISTYS (KFY) on tieteellinen seura, jonka tarkoitus on herättää ja ylläpitää harrastusta antiikin kulttuuria kohtaan, edistää sitä koskevaa tieteellistä tutkimusta ja olla yhdyssiteenä tämän alan tutkijoiden ja harrastajien kesken. Tätä varten yhdistys järjestää esitelmä- ja keskustelutilaisuuksia, harjoittaa julkaisutoimintaa ja edistää muillakin samanlaatuisilla tavoilla antiikin tutkimista tai tuntemista.

TOIMIHENKILÖT. Yhdistyksen puheenjohtajana toimii prof. Olli Salomies (olli.salomies@helsinki.fi), varapuheenjohtajana dos. Antero Tammisto (antero.tammisto@ide.inet.fi) ja sihteerinä / rahastonhoitajana FM Laura Buchholz (laura.buchholz@helsinki.fi). Lisäksi hallitukseen kuuluvat prof. Mika Kajava (mika.kajava@helsinki.fi) ja dos. Anneli Luhtala (anneli.luhtala@helsinki.fi). Yhdistyksen postiosoite on Maailman kulttuurien laitos, Klassillinen filologia, PL 24, 00014 Helsingin yliopisto.

YHDISTYKSEEN VOI LIITTYÄ maksamalla jäsenmaksun tilille Sampo 800014-70979064 (viite-numero 1009) ja lähettämällä osoitetietonsa sihteerille. Varsinainen jäsenmaksu on 20 euroa, opiskelijamaksu 5 euroa.

Yhdistyksen KOTISIVUT: www.helsinki.fi/hum/kla/kfy

Kannen kuva: Parthenon etelästä. Kuvaaja: Thermos (Wikimedia Commons). Kuvan lisenssiehdot löytyvät osoitteesta <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/2.5/deed.en>.

Puheenjohtajan tervehdys

Olli Salomies

Klassillis-filologinen yhdistys toivottaa jäsenilleen taas kerran hyvää alkavaa syksyä! Syksyn aikana KFY järjestää seuraavat kaksi esitelmätilaisuutta.

11.10. esitelmän pitää OTT, dos. Kaius Tuori (HY) aiheesta *Keisarit tuomareina*. Esitelmässään Kaius Tuori kertoo Suomen Akatemian rahoittamasta hankkeestaan, jossa tutkitaan miten Rooman keisarit Augustuksesta lähtien toimivat ylimpinä tuomareina. Tuorin mukaan tuomarius kehittyi spontaanina reaktiona kansalaisten vetoomuksiin, eikä sillä ollut pitkään minkäänlaisia virallisia asemaa. Hallitsija viimeisenä vetoomusasteena oli kuitenkin tärkeä tekijä hallitsemisessa halki antiikin maailman, mi-

kä loi myös Rooman keisariin kohdistuvia odotuksia oikeuden tuomisesta kansalaisille.

22.11. esitelmävuorossa on FL Mika Hakkarainen (HY); hänen aiheensa on *Biblioteca Marciana ja sen kokoelmat*. Mika Hakkarainen toimii tutkijana Suomen akatemian nimeämän Helsingin yliopiston huippuyksikön 'Antiikin Kreikan kirjoitetut lähteet' osaprojektissa GOPAL:ssa (Greek Orthodox Patriarchate. Library-project). Venetsian Biblioteca Marciana on yksi vanhimmista julkisista kirjastoista Euroopassa; sen kulttuuriarvoa voi tuskin sanoilla kuvata. Kirjaston kokoelmiin kuuluu mm. useita antiikin ja keskiajan auktoreiden teosten tekstitradition kannalta merkittäviä käsikirjoituksia.



Biblioteca Marciana, Piazzetta San Marco, Venetsia. Kuvan lähde: Wikimedia Commons.

Europaeum Classics Colloquium 21.-22.10.

Olli Salomies

Helsingin yliopisto kuuluu Bolognan, Bonnin, Genèven, Krakovan, Leidenin, Madridin, Oxfordin, Pariisi I:n ja Prahan yliopistojen kanssa *Europaeum*in, joka on "Euroopan johtavien yliopistojen liitto" (*An association of leading Europaean universities*; ks. www.europaeum.org). Verkostoon kuuluvat yliopistot järjestävät kukin vuorollaan vuosittain järjestettävän jatko-opiskelijoille suunnatun kollokvion. Tänä vuonna kollokvio, joka on järjestyksessä 10., järjeste-

tään Helsingissä; sen teema on *Strangers and Friends*. Kollokviossa, joka järjestetään perjantai-iltapäivänä 21.10. ja lauantaina 22.10., pidetään n. 15 esitelmää. Esitelmöitsijät edustavat Genèveä lukuun ottamatta kaikkia jäsenyliopistoja. Kollokvion lopullinen ohjelma ei ole vielä valmistunut (19.9.), mutta on myöhemmin saatavissa osoitteessa <http://www.europaeum.org/europaeum/?q=node/1233>.

Keväällä 2011 palkitut ylioppilaat

Latinan lyhyen oppimäärän *laudatur*

Veera Takala
Tiia Träskelin
Matti Virtanen

Turun klassikon lukio
Oulun lyseon lukio
Kaarinan aikuislukio

Latinan lyhyen oppimäärän *eximia cum laude approbatur*

Markus Alppi
Jesmiina Jokinen
Teemu Kivi
Topi Laaksonen
Antti Lindgren
Minttu Meriläinen
Pauliina Seulu
Matti Sonninen
Sinikka Vilkki

Tikkurilan lukio
Turun klassikon lukio
Turun klassikon lukio
Turun klassikon lukio
Järvenpään lukio
Tiirismaan lukio
Turun klassikon lukio
Tampereen aikuislukio
Lahden yhteiskoulun lukio

Saksalainen *Latinum*

Severi Pfeiffenberger
Myy Salo

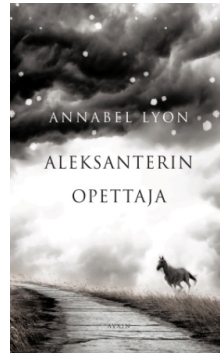
Deutsche Schule Helsinki
Deutsche Schule Helsinki

Uutta kirjallisuutta

Koonnut *Laura Buchholz*

Kaunokirjallisuutta

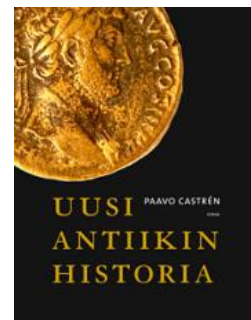
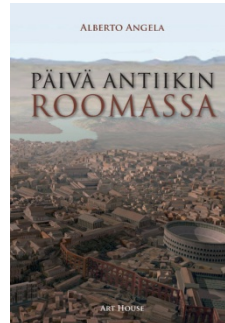
Annabel Lyon: *Aleksanterin opettaja*. Suomentanut Jaakko Kankaanpää. Avain 8/2011. Kanadalaiskirjoittajan esikoisromaani filosofi Aristoteleesta ja hänen nuoresta ja lahjakkaasta oppilaastaan Aleksanteri Suuresta.



Nuorten kirjat

Rick Riordan: *Eksynyt sankari*. Otava 9/2011. Kirja aloittaa New Yorkiin sijoittuvan Olympoksen sankarit-sarjan.

Simon Scarrow: *Gladiator. Taistelu vapaudesta*. Suom. Pekka Tuomisto. Gummerus 7/2011. Kirja aloittaa uuden nuorille suunnatun historiallisen seikkailusarjan.



Tietokirjallisuutta

Alberto Angela: *Päivä antiikin Roomassa*. Art House 10/2011.

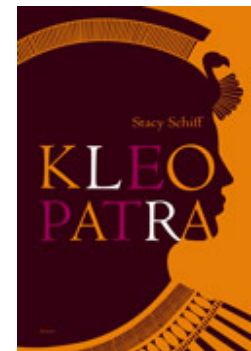
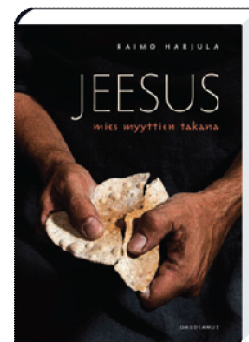
Alain Badiou: *Apostoli Paavali: Universalismin perustaja*. Suom. Janne Porttikivi. Gaudeamus 10/2011.

Paavo Castrén: *Uusi antiikin historia*. Otava 9/2011.

Raimo Harjula: *Jeesus – mies myyttien takana*. Gaudeamus 10/2011.

Heikki Räisänen: *Mitä varhaiset kristityt uskoivat*. WSOY 2011.

Stacy Schiff: *Kleopatra*. WSOY 2011.



Suomalaistutkijoiden kansainvälisiä monografioita

Heikki Solin (a cura di): *Le epigrafi della Valle di Comino: atti del settimo convegno epigrafico Cominese: Atina, Palazzo Ducale 5/6 giugno 2010*. Associazione "Genesi", Alvito, 2011.

Mahdollisista puutteista tai tulossa olevista kirjoista pyydetään ilmoittamaan Folium Classicumin toimitussihteerille Laura Buchholzille (laura.buchholz@helsinki.fi).

SYKSYN 2011 TAPAHTUMIA

KFY:n kokoukset

Ti **11.10.** klo 18 OTT, dos. **Kaius Tuori** (HY): *Keisarit tuomareina*. Helsingin yliopiston päärakennus (Unioninkatu 34), aud. IV.

Ti **22.11.** klo 18 FL **Mika Hakkarainen** (HY): *Biblioteca Marciana ja sen kokoelmat*. Helsingin yliopiston päärakennus (Unioninkatu 34), aud. II.

Pe **9.12.** klo 18.15: Prof. **Jaakko Frösén** (HY): *Ajankohtaista Petrasta: Hiiltyneistä papyruksista Aaroninvuoren kaivauksiin*. Yhdessä Helsingin yliopiston Maailman kulttuurien laitoksen (klassillinen filologia), arkeologian oppiaineen, Suomen Egyptologisen Seuran ja Suomen Ateenan-instituutin ystävien kanssa. Helsingin yliopisto, Porthania II (Yliopistonkatu 3).

Suomen Rooman-instituutin ohjelmaa

Ke **28.9** *Il Kalevala: tradizione e traduzione in occasione della pubblicazione della versione filologica di Kalevala a cura di Marcello Ganassini di Camerati*

Ke **12.10** **Donatella Puliga** (Università di Siena): *Il potere di uno sguardo: il mito di Orfeo e Euridice fra passato e presente*.

To **10.11** Seminaari *Italian yhdistyminen ja Suomen itsenäistymisprosessi* (**Laura Kolbe, Tarja Syrjämaa, Giovanni Belardelli, Alberto Mario Banti**). Italian presidentti Giorgio Napolitano avaa seminaarin.

Ke **14.12** **Christer Bruun** pitää esitelmän liittyen Ostiaan

Lisäksi konserttisarja **L'Orecchio di Giano** (6.9, 22.9, 4.10, 20.10 ja 15.11) sekä pianisti **Teppo Koiviston** (27.9) ja cembalisti **Elina Mustosen** (25.10) konsertit.

Muita tapahtumia Suomessa

Ke **19.10.** klo 18.15: Prof. **Taina Syrjämaa** puhuu Paideia ry:n esitelmätilaisuudessa Turussa.

To **20.10.** klo 18.15 FT **Eeva-Maria Viitanen**: *Roomalainen villa ympäristössään: Luonnon helma vai kaupunkiasunnon jatke?* Villa Lanten Ystävät ry. Helsingin yliopiston päärakennus (Unioninkatu 34), aud. XV.

Ke **16.11.** klo 17.15. FM **Kimmo Kovanen** kertoo stipendityöskentelystään Kreikassa Suomen Ateenan-instituutin ystävien esitelmätilaisuudessa. Helsingin yliopiston päärakennus (Unioninkatu 34), aud. XVI.

To **17.11.** klo 18.15 FT **Timo Sironen:** *Hävinneiden historiaa: sabellilaisten kansanheimojen kuvien muuttumisesta.* Villa Lanten Ystävät ry. Helsingin yliopiston päärakennus (Unioninkatu 34), aud. XII.

To **24.11.** klo 18.15 FM **Laura Nissinen** puhuu Paideia ry:n esitelmätilaisuudessa Turussa.

Ti **13.12.** klo 17.00: Dos. **Maijastina Kahlos** (HY): *Magialla yön alle - Magiasyytökset myöhäisantiikin kiistoissa.* Tampereen yliopistolla Klassikkoklubissa. Historian ja filosofian kokoushuone.

Bysantin päivä torstaina 6.10. klo 16-19

Tieteiden talo (Kirkkokatu 6, Helsinki) Sali 312

Teemana on tällä kertaa suomalainen Bysantin tutkimus ja puhujina nuoremman polven tutkijoita, jotka esittelevät omia tutkimuskohteitaan. Tilaisuudessa on viinitarjoilu.

Byzantinologica Fennica

Kotimaisen Bysantin tutkimuksen uusi sukupolvi esittäytyy

Sessio I

16.00-16.30 **Mari Rahkala** (HY, Uskontotieteen laitos): *Pyhiinvaellus elämäntapana. Kreikkalainen naisluostari pyhiinvaelluskohteena.*

16.30-17.00 **Kai Juntunen** (HY, Klassillisen filologian laitos): *Hyvä ballinto vs. vaiettu menneisyys. Rooman keisariaika käytännön esimerkkeinä Bysantissa.*

17.00-17.30 **Lauri Kälviäinen** (HY, Klassillisen filologian laitos): *Varhaisbysanttilaisen hagiografian kirjallinen tyyli.*

Tauko 17.30-18.00

Sessio II

18.00-18.30 **Annika Asp-Talwar** (University of Oxford): *Trebizondin keisarikunnan (1204-1461) tähänastinen tutkimus ja tulevaisuudennäkymiä.*

18.30-19.00 **Juho Wilskman** (HY, Historian laitos): *"Sodankäyntikulttuureja" vertailemassa. Sodankäynti Egeanmeren alueella neljännessä ristiretkestä 1400-luvun alkuun.*

XX Myöhäisantiikin seminaari

Tvärminne, 11.-12. marraskuuta 2011

Perjantai 11.11.

09.00 Lähtö bussilla Helsingistä (Rautatientorilta)
11.00 Saapuminen Tvärminneen ja majoittuminen
11.30 Lounas

12.30 Perjantain juhlasessio: Myöhäisantiikkiseminaareja 20 kertaa

Paavo Castrén, *Seminaarisarjan synty ja merkitys 90-luvun alussa*

Antti Arjava, *Suomalainen myöhäisantiikintutkimus ja kansainvälisessä kontekstissa*

Ville Vuolanto, *Myöhäisantiikin seminaarien teemat ja tutkimussuunnat 1992-2011*

14.30 Kahvitauko

15.00 Perjantain iltasessio

Kaius Tuori: *Tuomarikeisarin paluu*

Jaakkojuhani Peltonen: *Aleksanterin Suuren käyttö myöhäisantiikin kirjallisuudessa*

Marja Vierros: *Kreikan kieli Petrassa papyrusten valossa – alustavia huomioita*

Elina Valta: *Huomioita Ammianus Marcellinuksen kielen rakenteista ja erityispiirteistä*

17.30 Naisten sauna

19.00 Miesten sauna

20.15 Iltaruoka

Lauantai 12.11.

08.00 Aamiainen

09.30 Lauantain sessio

Jussi Junni: *Kelsos ja entheos*

Ulla Tervahauta: *Sielun nousu Nag Hammadin kirjoituksissa*

Lyhyt tauko

Arja Karivieri: *Maalaus- ja veistostaide keisariajan alusta 500-luvulle j.Kr. – kuvataiteen tulkinta kirjallisissa lähteissä*

Jaakko Frösén: *Myöhäisantiikkia Petrassa*

12.00 Lounas

13.15 Lähtö

15.15 Paluu Helsinkiin

Seminaariin mahtuu esitelmöitsijöiden lisäksi vain noin 30 ensiksi ilmoittautunutta. Ilmoittautumisia ottaa vastaan Päivi Vähäkangas (paivi.vahakangas@helsinki.fi). Mainitsethan ilmoittautuessasi ajantasaiset yhteystietosi sekä mahdolliset erikoisruokavaliotoivomukset. Viimeinen ilmoittautumispäivä on 28.10.

Tapahumakalenteri myös KFY:n kotisivuilla:

www.helsinki.fi/hum/klak/kyf